

Π ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ ΚΑΙ Η ΟΡΘΟΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΡΙΤΙΚΗ.

Θαῦμα καὶ προφητεία.

Ἐνῷ πᾶσαν ἔνστασιν εἴτε γεωγραφικὴν εἴτε χρονολογικὴν καὶ ἱστορικὴν εἴτε ἐπιστημονικὴν διαπραγματεύεται ὁ λάτρης τοῦ ὀρθοῦ λόγου καθ' ἑαυτὴν ἀπαιτῶν καὶ ἰδιαιτέραν λύσιν αὐτῆς, περὶ θαυμάτων καὶ προφητείας ὄντος τοῦ λόγου ἅπαντα ἐκ τῶν προτέρων ἀπορρίπτει, διότι ἴσα ἴσα αὐτὴ εἶναι ἡ κυρία τοῦ ὀρθολογισμοῦ οὐσία, ἡ ἄρνησις τοῦ ὑπὲρ λόγον.

Ἀρνεῖται λοιπὸν ὁ Ὁρθολογιστὴς τὸ ὑπὲρ λόγον ἢ διότι δὲν εἶναι δυνατόν, ἢ διότι εἶναι ἀναπόδεικτον· ὁ πρῶτος λόγος εἶναι φιλοσοφικός ἢ μεταφυσικός, ὁ δεύτερος εἶναι κατὰ τι μὲν φιλοσοφικός, κατὰ τι δὲ ἱστορικός. »Πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ Θεὸς λαλήσας τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς προφήταις ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν υἱῷ, ὃν ἔθηκε κληρονόμον πάντων, δι' οὗ καὶ τοὺς αἰῶνας ἐποίησε» (ἑβρ. 1, 1). Ὁ λόγος τῆς ἀποκαλύψεως σύγχρονος τῇ πλάσει τοῦ ἀνθρώπου ὢν, σὺν τῷ χρόνῳ δὲ καθιστάμενος πληρέστερος καὶ σαφέστερος κατὰ τὴν μορφήν καὶ τὴν οὐσίαν, ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Κυρίου σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν ὡς ὁδὸς ἀλήθεια καὶ ζωὴ, τουτέστιν ὡς ἀρχὴ νέας θρησκείας, νέας ὑψηλοτέρας μεταξὺ τῶν λαῶν ζωῆς, ἥτις διεσδύσασα ἐν τῷ κόσμῳ ὡς ἱστορικὴ δύναμις διεμορφώθη ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἀνθρωπότητος βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον, καὶ ἐξακολουθεῖ διαμορφουμένη. Ἡ Ἀποκάλυψις δὲν εἶναι μόνον σύμπλεγμα ἰδεῶν, προῖον τῆς ἀνθρωπίνης φαντασίας, ὡς φαίνεται ἐν τοῖς μύθοις, ἢ καθὼς ὁ φιλόσοφος συστηματικῶς δι' ἀφαιρέσεως διαμορφώνει αὐτάς· ὡς Ἀποκάλυψις αὕτη τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς θείας ζωῆς, εἶναι καὶ γεγονός καὶ ἔκφρασις τῆς ἀγίας Αὐτοῦ θελήσεως· ἄρα δὲν διαμορφοῦται μόνον ἐν τῇ ἱστορίᾳ καὶ δι' αὐτῆς, ἀλλ' αὕτη ἀποτελεῖ τὴν μορφωτικὴν τῆς ἱστορίας ἀρχήν, τὸ ζῶντὸν οἶον ἐκπᾶν τῆς καθόλου ἱστορίας. Ἡ ὑψίστη δὲ καὶ τελειοτάτη ἔκφρασις καὶ μορφή αὐτῆς εἶναι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰ. Χ., ἐν τῷ ὁποίῳ ὁ λόγος καὶ ἡ σοφία τοῦ πατρὸς σὰρξ ἐγένοντο καὶ ἐσκήνωσαν ἐν ἡμῖν. Ἡ ἐνσάρκωσις λοιπὸν τοῦ Λόγου εἶναι ὁ ὕψιστος τρόπος, δι' οὗ εἶναι δυνατόν τοῖς ἀνθρώποις νὰ φανῇ ἡ ἀλήθεια, ἐν ἁλλαις λέξεσιν ἐξηγηρωπισμένη ἀλήθεια. Αἱ καθ' ὅλας τὰς παρελθούσας ἑκατονταετηρίδας τῇδε κακέτισε διεσκορπισμέναι τῆς Ἀποκαλύψεως ἀκτίνες ἐν Αὐτῷ, ὡς ἐν ἡλίῳ συνεκεντρώθησαν, πᾶσα ἀλήθεια καὶ χάρις ἀπ' ἀρχῆς τῇ ἀνθρωπότητι μεταδοθεῖσα ἐν αὐτῷ συνεπληρώθη. Αὐτὸς ἄρα εἶναι ὁ πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας. (Ἰωανν. 1, 14), ἡ δὲ ἀποκάλυψις οὕτω εἶναι νῆα δημιουργία, δεύτερος υπερφυσικός κόσμος, ὅστις ὑπεισαγόμενος καὶ ἐν τῇ φυσικῇ διατάξει τῶν ὄντων,

ἐπ' αὐτῆς ἐποικοδομούμενος καὶ ἐν αὐτῇ ἐπενεργῶν προάγει σὺν ἅμα αὐτὴν καὶ συμπληροῖ μετὰ δυνάμεως ἄνωθεν κατερχομένης.

Φύσις καὶ πνεῦμα, ἀνάγκη καὶ ἐλευθερία, συνειδητὰ καὶ ἀσυνειδητὰ δημιουργήματα ἀποτελοῦσι τὰ δύο στοιχεῖα τῆς πρώτης δημιουργίας τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ καὶ ἡ δευτέρα αὕτη δημιουργία, τὸ βασίλειον τῆς Ἀποκαλύψεως τῆς θείας ἀγάπης, σοφίας καὶ παντοδυναμίας ὑπὸ τὰ δύο ταῦτα στοιχεῖα ἐμφανίζονται, ἥτοι ἐν μὲν τῇ φύσει ὡς ὑψηλοτέρα δυνάμις ὑπὸ τὴν μορφήν τοῦ θαύματος, ἐν δὲ τῷ πνεύματι ὡς ὑψηλοτέρα γνώσις ὑπὸ τὴν μορφήν τῆς προφητείας καὶ τῆς Θεοπνευστίας. Ἄρα τὸ θαῦμα καὶ ἡ προφητεία, ἡ ἔκτακτος αὕτη ἀποκάλυψις τῆς θείας δυνάμεως καὶ σοφίας, ἀποτελοῦσι τὴν μορφήν, ὑπὸ τὴν ὁποίαν ἡ υπερφυσικὴ Ἀποκάλυψις ἐν τῇ ἀνθρωπότητι ἐπεφάνη καθὼς ἡ πρώτη φυσικὴ ἀποκάλυψις ἐν τῇ κανονικῇ πορείᾳ τῆς φύσεως καὶ ταῖς ἐμφύτοις σωματικοπνευματικαῖς τοῦ ἀνθρώπου ιδιότησιν ἐνδείκνυται.

Πρὸ τοῦ δὲ νὰ ἐπισκοπήσωμεν τὴν ἐν Χριστῷ ἀποκάλυψιν, οὗτινος ἡ μὲν γέννησις ἀποτελεῖ τὸ ὕψιστον ἱστορικὸν θαῦμα, ἡ δὲ ἐμφάνεια τὴν διηνεκῇ προφητείαν καὶ τὸ μέγα τῆς εὐσεβείας μυστήριον, φέρε ἐξετάσωμεν τὴν οὐσίαν, τὴν σημασίαν καὶ τὸν σκοπὸν τῶν ἐκτάκτων τούτων τῆς ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ τρόπων, οἵτινες εἶναι τοῦτο μὲν ἐκδηλώσεις, τοῦτο δὲ κριτήρια τῆς υπερφυσικῆς ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ καὶ ἀποδείξεις, δι' ὧν, καθὼς ὁ Θεὸς ἐνεργεῖ ἐν τῇ φύσει, δείκνυται καὶ ἡ ἀψευδὴς ἐνεργὸς δύναμις διὰ τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα. Τὸ δυνατόν λοιπὸν, τὸ γνωστὸν καὶ πιστὸν τοῦ θαύματος καὶ τῆς προφητείας θὰ ἀποτελέσωσι τὸ θέμα τοῦ ἄρθρου τούτου.

Εἶναι δυνατόν τὸ θαῦμα; ἡ ἐρώτησις αὕτη ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἄλλην τινά, εἶναι δυνατόν τὸ μυστήριον; τουτέστιν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρχωσιν ἀλήθειαι υπερφυσικαὶ καὶ δόγματα ἀκατάληπτα τῇ ἀνθρωπίνῃ διανοίᾳ; ὅτι εἶναι τὸ ἀκατάληπτον διὰ τὸ πνεῦμα, τοῦτο εἶναι τὸ θαῦμα διὰ τὴν φύσιν· καθὼς δὲ ἐκεῖνο εἶναι ἄνωτερον τοῦ πνεύματος, οὕτω καὶ τοῦτο εἶναι ἄνωτερον τῆς φύσεως· ἐκεῖνο μὲν ὑπὲρ λόγον, τοῦτο δὲ ὑπὲρ φύσιν. Τὸ μυστήριον λοιπὸν εἶναι τὸ θαῦμα τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ θαῦμα εἶναι τὸ μυστήριον τῆς φύσεως.

Ἄν τὸ θαῦμα δένειναι δυνατόν, τότε καὶ οὐδεμία ἀποκάλυψις εἶναι δυνατὴ. Ἡ ἀπλουστάτη ἀπόδειξις τοῦ δυνατοῦ τῶν θαυμάτων εἶναι τὸ πραγματικὸν αὐτῶν· τοῦτο δὲ ἀποδεικνυμένου, πᾶσα θεωρία καθ' ἀνάγκην ὑποβάλλεται ὑπὸ τὰ γεγονότα, οὐχὶ δὲ ταῦτα ὑπ' ἐκείνας. Ἐπειδὴ ὅμως οἱ ἀρνούμενοι τὸ ὑπὲρ λόγον ἐκ τοῦ μὴ δυνατοῦ τοῦ θαύματος κατὰλήγουσι καὶ εἰς τὴν ἄρνησιν αὐτῶν δὲν πρέπει νὰ ἀποφύγωμεν τὴν εἰς τὴν τεθείαν ἐρώτησιν ἀπάντησιν.

Τί εἶναι τὸ θαῦμα; Τὸ θαῦμα εἶναι φαινόμενον ἐν τῷ ὁρατῷ τούτῳ κόσμῳ, ὅπερ τὴν κυρίαν καὶ ἄμεσον αὐτοῦ αἰτίαν δὲν ἔχει εἰς τὰς ἐν τῇ φύσει ἐνεργούσας δυνάμεις· ἄρα ἀνάγεται εἰς ὑψηλοτέραν τινὰ ἀρχὴν καὶ αἰτίαν, εἰς υπερφυσικὴν δύναμιν, ἐξ ἧς πηγάζει.

*) Ἰδε ἀριθ. 33, σελ. 643—644.

εἶναι ἀπόδειξις τῆς ἐπὶ τὴν φύσιν κυριαρχίας τοῦ Θεοῦ.

Ἄλλ' εἶναι δυνατόν; Ἐξετάζω τὴν ἱστορίαν τῶν διαφόρων λαῶν· βλέπω δὲ ὅτι πάντες ὡς δόγμα πίστεως ἢ διὰ τὸ νὰ εἶπω καλλίτερον ὡς ψυχὴν τῆς θρησκείας αὐτῶν ἔχουσι τὴν προσευχὴν, τὴν γλῶσσαν ταύτην τῆς θρησκείας. Ἡ προσευχὴ ὅμως στηρίζεται ἐπὶ τῆς πίστεως εἰς Θεὸν καὶ τὴν παντοδύναμον Πρόνοιαν Αὐτοῦ. Ἡ ἀνθρωπότης προσεύχεται· δὲν βλέπει λοιπὸν ἐν τῇ φύσει καὶ τοῖς νόμοις αὐτῆς τυφλὴν κωφὴν καὶ ἀκαμπτον ἀνάγκην, χάσμα μέγα ἐστηριγμένον μεταξὺ τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ δημιουργήματος. Ἐν τῇ προσευχῇ καὶ δι' αὐτῆς ἐκδηλοῖ τὴν πίστιν ἐαυτῆς ἢ ἀνθρωπότης ὅτι οἱ νόμοι τῆς φύσεως δὲν ἀποτελοῦσιν ἀνυπερβλήτον ὄριον, ἀλλὰ πειθήνιον ὄργανον διὰ τὴν τὰ πάντα διέπουσαν χεῖρα τοῦ Θεοῦ καὶ ὅτι ἡ ἀπειρος Αὐτοῦ δύναμις ἐνεργεῖ μὲν ἐν αὐτῇ καὶ δι' αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ καὶ ἐκτὸς τῶν πεπερασμένων αὐτῆς δυνάμεων καὶ νόμων, τοὺς ὁποίους ἔταξεν ἐν τῇ φύσει. Τοῦτο δὲ ἀποτελεῖ καὶ τὴν οὐσίαν τοῦ θαύματος ὅτι εἶναι ἐνέργεια ἐκτὸς καὶ ὑπὲρ τὴν φυσικὴν διέταξιν λαμβάνουσα χώραν.

Ἄς φαντασθῇ τις ταλαίπωρον μητέρα πρὸ τῆς κλίνης τοῦ σθενοῦντος μονογενοῦς τέκνου τῆς ἡ δυστυχῆς προκισθάνεται ὅτι ἡ μόνη παρηγορία τῆς ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν κινδυνεύει νὰ σβύσῃ ὡς λύχνος ἐσπερημένος ἐλαίου· ἡ ἀγωνία τῆς ὑπεραυξάνει· οἱ ἱατροὶ ἀπῆλπισαν αὐτήν. Στρέφει τότε τοὺς δακρυβρέκτους ὀφθαλμούς τῆς, πρὸς τὸν ἐσταυρωμένον ὅστις ἐν τινι γωνίᾳ τοῦ δωματίου εἶναι ἀνηρτημένος, πρὸ αὐτοῦ δὲ εἶναι ἀνημμένη ἡ κανδύλα· κάμπτει τὰ γόνατά τῆς πρὸ αὐτοῦ καὶ ἀναβοᾷ. Κύριε εἰ δυνατόν παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· προσεύχεται, προσεύχεται.

Ἄν τὴν στιγμὴν ταύτην παρουσιασθεῖς τις ἔλεγεν εἰς τὴν γυναῖκα: μωρὰ τί κάμνεις; διατί προσεύχεσαι; δὲν γνωρίζεις ὅτι ἐν τῇ φύσει ἐπικρατεῖ ἡ σιδηρὰ ἀνάγκη, τὰ πάντα δὲ συμβαίνουσι, διότι οὕτω κατ' ἀναπόδραστον ἀνάγκην πρέπει νὰ συμβαίνωσι; Ἡ ταλαίπωρος θὰ ἀκούσῃ ἴσως τοὺς λόγους τούτους, ἀλλ' οὐδὲν θὰ ἐννοήσῃ· σπογγίζουσα δὲ τοὺς δακρυόεντας ὀφθαλμούς τῆς θὰ εἴπῃ· δὲν ἀρνούμαι τοῦτο· ἀλλὰ καὶ παρὰ τῷ Θεῷ οὐκ ἀδυνατήσῃ πᾶν ῥῆμα· πάντα γὰρ Αὐτὸς δύναται ».

Ἐν τοῖς λόγοις τούτοις ἐκφράζεται ὑψίστη φιλοσοφικὴ ἀλήθεια, παριστῶσα τὴν πίστιν εἰς τὴν παντοδύναμον τοῦ Θεοῦ Πρόνοιαν, ἥτις εἶναι ἰσχυροτέρα τῆς φυσικῆς ἀνάγκης. Διὰ τοῦτο ἴσα ἴσα καὶ ἡ ἔνστασις αὕτη οὐδὲν ἰσχύει. Καὶ ἡ πορεία ἀσθενεῖς τινὸς κατὰ νόμους φυσικοὺς προδίδει· ἀλλ' ὁ ἱατρὸς ἐνεργεῖ κατὰ τοὺς νόμους τῆς φύσεως καὶ δι' αὐτῶν καὶ μεταβάλλει τὴν πορείαν. Καθὼς ἐν τῷ μικροκόσμῳ τούτῳ οἱ φυσικοὶ νόμοι δὲν ἀποκλείουσι τὴν ἐλευθέραν ἐνέργειαν τούναντιον μάλιστα ὑπὸ ταύτης κανονίζονται, οὕτως ἐνεργεῖ καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τὸν μακρόκοσμον καὶ δι' αὐτοῦ. Ἡ φύσις εἶναι ὑ-

πηρέτης τοῦ πνεύματος, αἱ δὲ ἡθικαὶ δυνάμεις ὀρίζουσι τοὺς φυσικοὺς νόμους· τοῦτο ἀποτελεῖ καὶ τὴν βᾶσιν πάσης προσευχῆς. Καὶ πᾶσα μὲν εὐπρόσδεκτος προσευχὴ δὲν εἶναι θαῦμα· πολλὰ ὅμως θαύματα εἶναι προϊόντα τοιαύτης προσευχῆς· ὡς ἀριστα τὸ ζήτημα τοῦτο λύει ὁ πολὺς Ὀριγένης, ὁ μέγας οὗτος διδάσκαλος, λέγων «εἰ δὴ τὸ ἐφ' ἡμῖν σώζεται μυρίας ὅσας ἀπονεύσεις ἔχον πρὸς ἀρετὴν ἢ κακίαν καὶ πάλιν πρὸς τὸ καθῆκον ἢ πρὸς τὸ παρὰ τὸ καθῆκον, ἀναγκαίως τοῦτο μετὰ τῶν λοιπῶν πρὶν γένηται τῷ Θεῷ ἔγνωσται ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, ὅποιον ἔσται· καὶ ἐν πᾶσιν οἷς προδιατάσσεται ὁ Θεὸς ἀκολούθως ὡς ἐώρακε περὶ ἐκάστου ἔργου τῶν ἐφ' ἡμῖν προδιατάσσεται κατ' ἀξίαν ἐκάστῳ κινήματι τῶν ἐφ' ἡμῖν τὸ καὶ ἀπὸ τῆς Προνοίας αὐτῷ ἀπαντησόμενον, ἔτι δὲ καὶ κατὰ τὸν εἰρμόν τῶν ἐσομένων συμβησόμενον· οὐχὶ τῆς προγνώσεως τοῦ Θεοῦ αἰτίας γινομένης τοῖς ἐσομένοις πᾶσι καὶ ἐκ τοῦ ἐφ' ἡμῖν κατὰ τὴν ὁρμὴν ἡμῶν ἐνεργηθησόμενοις· εἰ γὰρ καὶ καθ' ὑπόθεσιν μὴ γινώσκοντες ὁ Θεὸς τὰ ἐσόμενα, οὐ παρὰ τοῦτο ἀπειλοῦμεν τὸ τάδε τινὰ ἐνεργήσῃν καὶ τάδε θελήσῃν· πλέον δὲ ἀπὸ τῆς προγνώσεως γίνεται τὸ κατὰ τὰς λαμβάνειν εἰς τὴν τοῦ παντός διοίκησιν χρειώδη τῇ τοῦ κόσμου καταστάσει τὸ ἐκάστου ἐφ' ἡμῖν.

Εἰ τοίνυν τὸ ἐκάστου ἐφ' ἡμῖν αὐτῷ ἔγνωσται καὶ διὰ τοῦτο προεωραμένον Αὐτῷ, διατάσσεται ἀπὸ τῆς Προνοίας τὸ κατ' ἀξίαν παντὶ τὸ εὐλογον καὶ τὸ τι εὐξεται· ποῖαν διέθεσιν ἔχων ὁ δεῖνα οὕτω πιστεύων, καὶ τί βουλούμενος αὐτῷ γενέσθαι προκατεῖληπται· οὐ προκαταληφθέντος καὶ τοιοῦτόν τι ἐν τῇ διατάξει τετάχεται, ὅτι τοῦδε μὲν ἐπακούσομαι συνετῶς εὐξαμένου, δι' αὐτὴν τὴν εὐχὴν ἣν εὐξεται, τοῦδε οὐκ ἐπακούσομαι, ἥτοι διὰ τὸ ἀνάξιον ἔσεσθαι τοῦ ἐπακουσθῆσθαι ἢ διὰ τὸ ταῦτα αὐτὸν εὐξέσθαι, ἀ μῆτε τῷ εὐχομένῳ λυσιτελεῖ λαβεῖν, μῆτε ἐμοὶ πρέπον παρσχεῖν· καὶ κατὰ τήνδε μὲν τὴν εὐχὴν, φέρε εἰπεῖν τοῦ δεῖνος οὐκ ἐπακούσομαι αὐτοῦ· κατὰ τοῦδε δὲ ἐπακούσομαι. Ἐὰν δὲ τις ταράττηται διὰ τὸ μὴ οὐ ψεύσασθαι τὸν Θεὸν τὰ μέλλοντα προεγνωκῶτα, ὡς τῶν πραγμάτων κατηναγκασμένων, λεκτέον πρὸς τὸν τοιοῦτον ὅτι αὐτὸ τοῦτο τῷ Θεῷ ἔγνωσται ἀραρότως τὸ μὴ ἀραρότως τὸν δε τινὰ ἀνθρώπον καὶ βεβαίως βούλεσθαι τὰ κρείττονα ἢ οὕτω θελήσειν τὰ χείρονα, ὥστε ἀνεπίδεκτον αὐτὸν ἔσεσθαι μεταβολῆς τῆς ἐπὶ τὰ συμφέροντα ». Ἀφοῦ ὅμως καὶ τοῦτο συμπεριλαμβανῆται ὡς στοιχεῖον ἐν τῇ σκοπίμῳ διατάξει τῆς φύσεως, ἡ δὲ ἐπακοὴ τῆς προσευχῆς δὲν εἶναι οἶονεῖ μεταβολὴ τῆς τῶν προαιωνίων τοῦ Θεοῦ βουλῶν, ἔπεται ὅτι ἡ δύναμις τῆς προσευχῆς δύναται τὴν ἐνέργειαν ὑποδεστέρου τινὸς φυσικοῦ νόμου νὰ μεταβάλῃ διὰ τῆς παρεμβάσεως τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ, ὅστις ἐστὶ κύριος καὶ τῆς φύσεως.

(Ἀκολουθεῖ).

HOMO VETUS.